

Svensk Tidskrift

GRUNDAD 1911. NÄTTIDNING FÖR POLITIK, EKONOMI OCH KULTUR.

START REDAKTION OM SVENSK TIDSKRIFT STIFTELSE ARKIVET PODD

FÖRLAGET PRENUMERERA IN ENGLISH

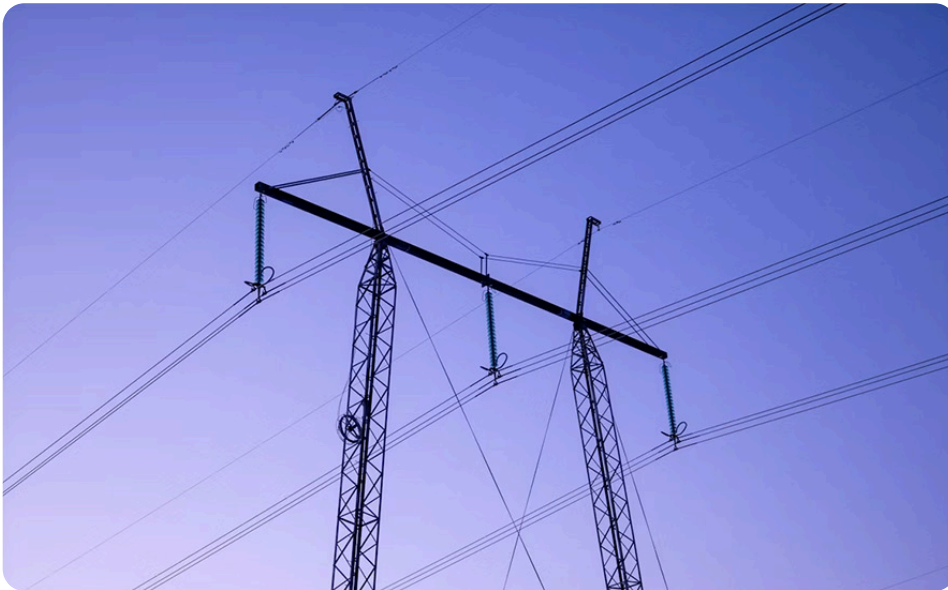

Foto: Janek Valdsalu/Unsplash.com

12 JUNI 2026

Rainer Zitelmann: Höga energikostnader stryper företagen i Tyskland

Detta är del tre av fyra i Rainer Zitelmanns serie om Tysklands reformbehov. Läs del ett [här](#) och del två [här](#).

BASF var under årtionden inte bara Tysklands största kemiföretag utan periodvis även världens största kemikoncern. Från och med 2022, och särskilt under 2023-2024, tillkännagav företaget omfattande besparingsprogram och neddragningar av arbetstillfällen i Tyskland, samtidigt som det investerade miljardbelopp i nya anläggningar i Kina.

BASF motiverade detta med de höga energipriserna i Tyskland och Europas försämrade konkurrenskraft. I februari 2024 meddelade BASF att man enbart vid anläggningen i Ludwigshafen behövde spara ytterligare en miljard euro per år fram till slutet av 2026. Höga energikostnader, svag efterfrågan och alltför höga produktionskostnader i Tyskland angavs uttryckligen som orsaker. Samtidigt investerar BASF upp till tio miljarder euro i sin nya integrerade produktionsanläggning i Zhanjiang i Kina.

I dag ses BASF-fallet av många som en symbol för hur höga energikostnader och växande byråkrati försvagar Tyskland som industrination och får stora företag att flytta tillväxt och investeringar till Asien.

Många företag vill lämna landet

Tysklands ekonomiska produktion har stagnerat i sju år, och en av orsakerna är den kraftiga ökningen av energipriserna. I boken *Absturz. So retten wir Deutschland (Kraschen – så räddar vi Tyskland)* skriver ekonomen Daniel Stelter att 63 procent av industriföretagen enligt en undersökning anser att deras konkurrenskraft är hotad. Bland energiintensiva industriföretag är siffran ännu högre. Bland stora energiintensiva företag med fler än 500 anställda planerar nu två tredjedelar att flytta verksamhet.

Rysslands krig mot Ukraina spelar en roll, men krisen började långt tidigare genom den så kallade *Energiewende*, energiomställningen, som inleddes under Angela Merkel och fortsatte under Robert Habeck när han var ekonomiminister för De gröna. I grunden handlar det om att omvandla Tysklands energisektor från en marknadsekonomi till en planekonomi styrd av politisk ideologi.

Energiewende väntas kosta 5 biljoner euro

”Den tyska energiomställningen genomförs utan hänsyn till kostnaderna”, skriver Stelter. När frågan ställdes svarade Robert Habecks ekonomidepartement att det varken var meningsfullt eller nödvändigt att beräkna kostnaderna för energiomställningen hittills.

Stelter uppskattar att omkring 500 miljarder euro redan har spenderats på *Energiewende*. När omställningen är genomförd beräknas den totala kostnaden uppgå till mellan 4,8 och 5,4 biljoner euro.

Lindmanfonden utlyser löpande stipendier för skribenter och då särskilt unga skribenter, resestipendier samt bidrag till bokproduktion och utgivning.

Läs mer här.

”Jag vågar göra den bestämda prognosen”, skriver Stelter, ”att denna omställning aldrig kommer att genomföras – av det enkla skälet att den tyska ekonomin inte kommer att överleva den.”

När kritiker invänder att Tyskland endast står för 1,6 procent av världens koldioxidutsläpp (jämfört med Kinas 30 procent) svarar förespråkarna alltid att Tyskland fungerar som ett föredöme och att andra länder kommer att följa efter. Katharina Dröge, gruppleddare för De gröna i Förbundsdagen, beskrev i en intervju den tyska energipolitiken som en internationell framgångsmodell.

– Vår energiomställning här i Tyskland kopieras över hela världen, sade Dröge.

Påståendet är absurt. Stelter invänder:

– Med vår energiomställning är vi inte ett föredöme för världen. Politikerna borde äntligen erkänna att de har lett oss in på fel väg under de senaste 25 åren och inleda en grundläggande kursändring.

Men inte heller under Merz-regeringen sker detta. Regeringen håller fast vid energiomställningen. Oenigheten mellan CDU å ena sidan och De gröna å den andra handlar endast om huruvida vägen ska beträdas något långsammare, vilket CDU vill, eller ännu snabbare, vilket De gröna förespråkar.

Enorma kostnader, liten nytta

Har energiomställningen åtminstone uppnått det den var tänkt att åstadkomma?

Nej.

Enligt Stelter är Tyskland i dag det tredje största landet i Europa sett till koldioxidutsläpp per capita bland de större europeiska länderna, efter Polen och Tjeckien. År 2000 låg Tyskland på sjunde plats. En anledning är att kärnkraften då fortfarande spelade en viktig roll. I dag har samtliga kärnkraftverk stängts, och vissa har till och med rivits för att ingen i framtiden ska få idén att starta dem igen.

I stället för kärnkraft satsar politikerna på den så kallade vätgasekonomin. Naturgas ska ersättas med ”grönt väte”, exempelvis inom stålindustrin.

”Grönt stål” innebär att stål inte längre produceras med hjälp av koks utan med väte för att undvika koldioxidutsläpp.

I Tyskland har detta utvecklats till ett gigantiskt subventionsprojekt utan realistisk ekonomisk grund, eftersom det skulle kräva enorma mängder billig el – el som inte finns just på grund av energiomställningen och de höga energipriserna. Resultatet blir extremt dyrt stål som inte kan konkurrera på världsmarknaden och därför måste subventioneras med miljardbelopp från staten.

Ekonomen Stelter ser sådana planer som ett uttryck för en ideologisk återvändsgränd:

”Att tyska politiker håller fast vid dessa illusioner trots de enorma kostnaderna, de betydande tekniska svårigheterna och trots att ekonomin redan befinner sig i nedgång, visar deras ovillkorliga vilja att fortsätta på den inslagna vägen oavsett dess tveksamma nytta ... På energiområdet råder akut fara, och utan en nödbroms kombinerad med en kursändring går det inte att förhindra Tysklands krasch.”

Rainer Zitelmann är författare till [Myter om kapitalism](#)

◀◀ Claes Sjölin:
Äganderättens fortsatta
dilemma

Karl Agell: Sverige måste
fortfarande rusta snabbare

 Svensk Tidskrift

Ansvarig utgivare: Anders Ydstedt
E-post: anders@svensktidskrift.se

Ställföreträdande utgivare: Amanda
Wollstad
E-post: amanda@svensktidskrift.se

ISSN 2002-5130

Tidningen ges ut av
Förlagsaktiebolaget Svensk Tidskrift
Adress: Adelgatan 6, 211 22 Malmö
info@svensktidskrift.se